

अनुसूचित क्षेत्रातील मोहा बिया, करंज बिया व रतनज्योत (वानेरंद/वन एरंडी/जट्रोफा कार्कस) या गौणवनोपजांची खरेदी करण्यास पूर्ती साखर कारखाना लिमिटेड, नागपूर यांना दिलेली परवानगी रद्द करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक: पंराज-२००९/प्र.क्र.१८१/पंरा-२,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक: २६ सप्टेंबर, २०११.

वाचा: शासन निर्णय ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग क्र.आविम-१२०५/प्र.क्र.४३/पंरा-२,
दि.०१ मे, २००५.

प्रस्तावना:-

भारतीय संविधानाच्या पंचायती तरतुदी (अनुसूचित क्षेत्रात लागू करणे) अधिनियम, १९९६ आणि महाराष्ट्र अनुसूचित क्षेत्रांमधील सरकारी जमिनीवरील गौणवनोपजांच्या मालकीचे हस्तंतरण व महाराष्ट्र गौणवनोपजे (व्यापाराचे विनियमन) अधिनियम, १९६९ मधील तरतुदीनुसार आणि सदर अधिनियमाच्या परिशिष्टामध्ये नमूद केलेल्या ३३ गौणवनोपजांची मालकी संबंधित ग्रामपंचायतीकडे सुपूर्द करण्यात आलेली आहे. त्यात मोहा, करंज व रतनज्योत (वानेरंद/वन एरंडी/जट्रोफा कार्कस) या गौणवनोपजांचा समावेश आहे. या गौणवनोपजांची खरेदी व विक्री करण्याच्या बाबतीत संबंधित ग्रामपंचायती तांत्रिकदृष्ट्या पुरेशा प्रमाणात सक्षम असल्यामुळे अनुसूचित क्षेत्रातील सरकारी जमिनीवर प्राप्त होणा-या गौणवनोपजांच्या खरेदी विक्रीचे अधिकार, आदिवासी विकास महामंडळाकडे सोपविण्यात आले होते. मात्र आदिवासी विकास महामंडळाकडून मोहा बिया, करंज बिया व रतनज्योत (वानेरंद/वन एरंडी/जट्रोफा कार्कस) या गौणवनोपजांची खरेदी केली जात नाही. मोहा बिया, करंज बिया व रतनज्योत (वानेरंद/वन एरंडी/जट्रोफा कार्कस) या गौणवनोपजांच्या खरेदीचे अधिकार पूर्ती साखर कारखाना लि., नागपूर यांना देण्यास आदिवासी विकास विभाग व आदिवासी-विकास महामंडळ यांनी मान्यता दिलेली असल्यामुळे मोहा बिया, करंज बिया व रतनज्योत (वानेरंद/वन एरंडी/जट्रोफा कार्कस) या बियांची बायोडिझेल व्हा उत्पादनाकरीता खरेदी करण्यासाठी पूर्ती साखर कारखाना लि., नागपूर यांना उपरोक्तनेस्त्रित दिनांक ७/५/२००५ च्या शासन निर्णयान्वये मंजूरी देण्यात आली होती. पेसा अधिनियमातील तरतुदीनुसार अनुसूचित क्षेत्रातील ग्रामपंचायतीच्या अधिकार क्षेत्रातील शासकीय जमिनीमध्ये (राष्ट्रीय उद्याने व अभयारण्ये वगळून) आढळणाऱ्या सर्वच वनोपजांचे संकलन व विक्रीचे अधिकार अनुसूचित

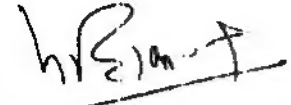
अधिनियमाच्या तरतुदींच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने गौण वनोपजांच्या खरेदी-विक्रीचे अधिकार राज्य शासनाची महामंडळे/विपणन संस्था यांच्याकडे सुपुर्द करण्यास आक्षेप घेतला असून गौण वनोपजांच्या खरेदी-विक्री संदर्भात आदिवासींच्या पारंपारीक बाजारपेठांच्या सक्षमीकरणाची गरज असल्याचे मला व्यक्त केले आहे. या परिस्थितीत आदिवासी विकास महामंडळ तसेच पूर्ती साखर कारखाना लि., नागपूर यांना राज्यातील गौण वनोपजांच्या खरेदी-विक्रीचे दिलेले अधिकार रद्द करण्याची बाब शासनाच्या चिन्ताधीन होती.

शासन निर्णय:-

पूर्ती साखर कारखाना लि., नागपूर यांना राज्याच्या अनुसूचित क्षेत्रातील गौण वनोपज म्हणजेच मोहा बिया, करंज बिया व रतनज्योत (वानेरंद / वन एरंडी / जट्रोफा कार्कस) या गौणवन पजांची खरेदी बायोडिझेलच्या उत्पादनाकरीता करण्यास शासनाच्या दि.७/५/२००५ च्या शासन निर्णयानुसार देण्यात आलेले सर्व अधिकार तात्काळ रद्द करण्यात येत आहेत.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २०११०९२६१६३२५३००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(डॉ. मल्लीनाथ कुलरोडी)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- १) मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव
- २) मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे प्रधान सचिव
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे सचिव
- ४) मा. मंत्री/राज्यमंत्री, (सर्व) महाराष्ट्र राज्य यांचे खाजगी सचिव
- ५) मा. विधानसभा/मा. विधानपरिषद सदस्य
- ६) अध्यक्ष, पूर्ती साखर कारखाना लिमिटेड, नागपूर
- ७) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य सहकारी आदिवासी विकास महामंडळ, नाशिक.
- ८) विभागीय आयुक्त (सर्व)
- ९) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, नागपूर, चंद्रपूर, भंडारा, गोंदिया, गडचिरोली, यवतमाळ, अमरावती, नांदेड, ठाणे.
- १०) नागपूर, चंद्रपूर, भंडारा, गोंदिया, गडचिरोली, यवतमाळ, अमरावती, नांदेड, ठाणे या जिल्हा परिषदांत असलेले सर्व गट विकास अधिकारी.
- ११) प्रधान वनसंरक्षक, महाराष्ट्र, नागपूर.
- १२) आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.